OBČASNÍK

Obecné noviny obce Malé Zálužie

Ročník V December 2009

Slovo na úvod

„Nech tichá hudba veselosti Vám počas celých sviatkov znie, nech ten rok nastávajúci Vám pokoj, šťastie a lásku prinesie.“

Vážení občania,
vítame Vás na stránkach decembrového Občasníka.
Je vianočné obdobie, čas, kedy sú ľudia k sebe milší, sviatky pokoja, lásky a mieru. Želáme Vám preto do ďalšieho roka 2010, aby ste ho prežili v zdraví, naplnení láskou a šťastím. Aby ste nielen na Vianoce, ale aj po celý rok prijímali a rozdávali každému lásku a radosť.

redakcia

Z činnosti obecného zastupiteľstva v druhom polroku 2009

Niekoľko informácii o tom, čím sa obecné zastupiteľstvo v Malom Záluží zaoberalo na svojich schôdzach a o činnostiach, ktoré vykonávali pracovníci obecného úradu počas celého roka.

1. Mikroregión OZ Radošinka

V roku 2009 dostal mikroregión dotáciu z Ministerstva pôdohospodárstva v rámci prístupu LEADER. Z tejto dotácie môžu čerpať finančné prostriedky všetky obce, ktoré sú členom mikroregiónu. Na jednotlivé opatrenia budú vyhlasované výzvy a na základe nich obce požiadajú o financie na konkrétne projekty. Musí byť vypracovaná kompletná projektová dokumentácia a žiadosť o pridelenie prostriedkov na daný projekt. Podané projekty bude posudzovať výberová komisia.
V tomto roku bola menovaná Miestna akčná skupina (MAS), do ktorej mala každá obec nominovať svojich zástupcov. Našu obec zastupujú: Peter Novotný, Ing. Jaroslav Líška, Mgr. Anna Velikovová, Ľuboš Proksa, Miroslav Fuska.
V novembri 2009 dostal mikroregión finančnú dotáciu od NSK. Po vyhlá-

sení výzvy na čerpanie dotácie sme podali žiadosť o vybudovanie detského ihriska, ktoré sa bude nachádzať v bývalej školskej záhrade. Naša žiadosť bola úspešne posúdená a dostali sme 4200,00 Eur. Projekt vypracovala Ing. Katarína Bédiová a prezentovala ho na verejnej schôdzi občanov Malého Záluzia v novembri tohto roku. Práce budú realizované v čo najkratšom čase, ako to počasie dovolí.

2. V decembri bola vyhlásená výzva na podanie žiadostí o finančné prostriedky. My máme vypracovaný projekt na stavebné úpravy kultúrneho domu, v prvej etape výmenu strešnej krytiny, výmenu dverí a okien na kultúrnom dome a zateplenie budovy. Tento projekt spolu s príslušnou žiadosťou a prílohami bude podaný.

3. DOTÁCIE

Podali sme žiadosť na Úrad vlády SR o dotáciu na realizáciu viacúčelového ihriska. Dostali sme dotáciu vo výške 3 300,00 Eur. Ihrisko bude vybudované na dvore za kultúrnym domom.

Dostali sme tiež dotáciu vo výške 250,00 Eur z NSK na realizáciu kultúrneho podujatia. 21. novembra 2009 sa uskutočnilo divadelné predstavenie hry S. Štepku Nevesta predaná Kubovi.

4. Poslanci obecného zastupiteľstva zorganizovali v sobotu 3. októbra športovo - spoločenské popoludnie pre občanov a návštevníkov obce. Kto prišiel, mohol si zahrať futbal, pochutiť si na dobrom guláši, porozprávať so známymi a stráviť tak príjemné popoludnie. Podujatiu prialo aj počasie.

5. DOPLŇOVACIE VOĽBY DO OBECNÉHO ZASTUPITEĽSTVA

Na uvoľnené miesto poslanca obecného zastupiteľstva (po vzdaní sa p. Masaroviča) budú v našej obci doplňovacie voľby. Predseda NR SR vyhlásil termín týchto volieb na 16. 1. 2010.

6. Bol vyčistený a prehĺbený odvodňovací kanál na dolnom konci dediny. Práce realizovala firma Novafenz s. r. o. pána Petra Novotného.

7. Tento rok vykonali pracovníčky Metodického oddelenia Krajskej knižnice v Nitre kontrolu. Nebola zistená žiadna chyba a určili nám vyradiť poškodené, zastarané a duplicitné knihy. V októbri 2009 sa uskutočnila inventarizácia knižnice, ktorú vykonávala komisia v zložení Zuzana Plesníková, Mahuliena Sochorová a Ondrej Proksa. Po inventarizácii bol vypracovaný zoznam vyradených kníh, ktorý bol predložený obecnému zastupiteľstvu. Poslanci zoznam vyradených kníh následne schválili.

Viera Predanocyová
starostka

OBČIANSKE ZDRUŽENIE MIKROREGIÓN RADOŠINKA

Vážení občania obce Malé Zálužie,
dovoľte mi predstaviť Vám Miestnu akčnú skupinu, Občianske združenie Mikroregión Radošinka.

Na úvod by som sa chcela veľmi pekne poďakovať všetkým tým, ktorí sa podieľali na zakladaní Občianskeho združenia Mikroregión Radošinka a na tvorbe Integrovanej stratégie nášho územia na dotáciu z fondov EPFRV /Európskeho poľnohospodárskeho fondu rozvoja vidieka/ ako aj dotáciu z NSK /Nitrianskeho samosprávneho kraja/. Predovšetkým pánovi Ing. Emilovi Fuskovi z Malého Zálužia, ktorý dal podnet k vzniku Združenia obcí, ktoré sa neskôr pretransformovalo na Občianske združenie, pánovi Ing. Dušanovi Slížikovi, CSc. z Nových Sadov, za tvorbu uvedených úspešných stratégií, Ing. Renáte Lelovskej z Nitry, za pomoc pri zakladaní OZ Mikroregión Radošinka a takisto účasť pri tvorbe daných stratégií, Ing. Miroslavovi Sakovi, starostovi Nových Sadov a predsedovi Občianskeho združenia Mikroregión Radošinka, za jeho prácu vo vedení počas týchto prác, Ing. Ivanovi Habiňákovi, starostovi obce Zbehy, podpredsedovi združenia, pani Eve Marečkovej z Nových Sadov, za vedenie účtovnej evidencie, pani Emílii Krčmárovej z Nových Sadov, za administratívne práce, všetkým Vám starostom z 11 obcí Zbehy, Jelšovce, Čakajovce, Alekšince, Lukáčovce, Čab, Nové Sady, Šurianky, Hruboňovo, Malé Zálužie a Kapince za Vašu účasť v tomto procese a hlavne všetkým Vám, občanom 11 obcí Mikroregiónu Radošinka, ktorí ste sa na schôdzach aktívne podieľali pri tvorbe stratégie a poskytovali ste potrebné údaje, podklady pre úspešné vypracovanie Vašej Integrovanej stratégie, ktorá uspela a vďaka ktorej bol Občianskemu združeniu Mikroregión Radošinka udelený štatút MAS / Miestnej akčnej skupiny/ a bola mu pridelená dotácia z fondov EPVRV maximálne vo výške 2 086 684,-EUR a dotácia z NSK vo výške 41 492,40 EUR, ktoré budú čerpané po dobu 5 rokov až do roku 2013.

MAS OZ Mikroregión Radošinka
Je verejno-súkromné partnerstvo a nachádza sa v severozápadnej časti Nitrianskeho okresu, na území 11 obcí v povodí rieky Radošinka. Konkrétne ide o obce Zbehy, Jelšovce, Čakajovce, Alekšince, Lukáčovce, Čab, Nové Sady, Šurianky, Hruboňovo, Malé Zálužie a Kapince. Vzniklo v roku 2008.
Podľa geomorfologického členenia Slovenska patrí záujmové územie do oblasti Podunajskej nížiny, geomorfologického celku Podunajská pahorkatina a

jeho podcelku Nitrianska pahorkatina. Územie mikroregiónu patrí k dvom geomorfologickým častiam, a to Zálužianska pahorkatina a Bojnianska pahorkatina.

Obce Mikroregiónu Radošinka doteraz postupovali v rozvoji svojich území zväčša individuálne, resp. v Združení obcí Mikroregión RADOŠINKA, ktoré bolo založené v roku 2007 a neskôr sa pretransformovalo na Občianske združenie Mikroregión Radošinka, aby sa mohlo uchádzať o dotáciu v rámci Leadru. Každá obec má samostatne spracovaný Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja svojej obce. Vzájomná spolupráca obcí vyplynula z historických a prírodných daností, ako aj vzájomného ekonomického prepojenia obcí.

Jednotlivé obce sa už v minulosti uchádzali o podporu z rôznych zdrojov a v regióne boli už podporené viaceré individuálne aj spoločné projekty, a to nielen z domácich dotačných titulov, ale aj z predvstupových, ako aj štrukturálnych fondov EÚ. Spojenie celého územia a vytvorenie verejno-súkromného partnerstva v príprave na prístup Leader je jeho prvým väčším projektom využívajúcim verejné zdroje v procese integrovaného rozvoja.

Leader je najucelenejším nástrojom podporujúcim veľmi inovatívny prístup k rozvoju vidieka, založenom na integrovanom využití jeho vnútorného potenciálu, prináša príležitosti rozvíjať konkurencieschopnosť, trvalú udržateľnosť a kvalitu života v jednom „balíku“, ušitom špecificky pre potreby daného územia.

Víziou je, že Mikroregión RADOŠINKA bude pre miestnych obyvateľov a návštevníkov atraktívnym, hospodársky prosperujúcim územím s kompletne dobudovanou technickou a sociálnou infraštruktúrou, vytvorenými vhodnými podmienkami pre pokojné a kvalitné bývanie a dostatočnými možnosťami pre spoločenské, kultúrne a športové aktivity, to všetko pri zachovaní rázu krajiny a úrovne kvality životného prostredia.

V rámci Leadru by chceli v mnohých dedinách urobiť viac aj pre deti, vybudovať ihriská, upraviť okolie, vybudovať parky. Keďže životné prostredie je prioritou, obce sa chcú zaoberať aj skládkami odpadov a podobne. Niektoré obce sa chcú vzdelávať v rámci celoživotného vzdelávania prostredníctvom rôznych kurzov, čo ľuďom umožní zvýšiť si kvalifikáciu a nájsť si vhodnú pracovnú príležitosť.

Prostredníctvom Leadru OZ Mikroregión Radošinka získalo zdroje z EPFRV a NSK, aby mohlo začať napĺňať svoje ciele.

Na území mikroregiónu žije okolo 9000 obyvateľov, vyše 68 percent z nich je v produktívnom veku. Priemerný vek v mikroregióne Radošinka sa pohybuje okolo 39,7 rokov. Najstaršia populácia žije v Malom Záluží a v Nových Sadoch, najmladšia populácia je v obciach Alekšince a Lukáčovce.
V mikroregióne Radošinka sa nachádza 9 predškolských zariadení a 7 základných škôl.

Je tu takisto vybudovaný priemyselný park v obci Čab, v ktorom sú podniky, ktoré zamestnávajú nielen ľudí z nášho Mikroregiónu, ale aj z celej Radošinskej doliny.

Najväčšiu skupinu tu tvoria ľudia s dokončeným učňovským a stredoškolským vzdelaním, vysokoškolsky vzdelaných ľudí je menej. V posledných rokoch sme zaznamenali vysokú imigráciu obyvateľov. Ide o mladé rodiny, ktoré sa rozhodli žiť na vidieku. Ide predovšetkým o obyvateľov s ukončeným stredoškolským a vysokoškolským vzdelaním.
Najstaršie stopy osídlenia tohto územia sú v obciach Alekšince, Čab, Nové Sady, Jelšovce, Lukáčovce, Zbehy. Najviac národných kultúrnych pamiatok je v Lukáčovciach: archeologická lokalita Mohyla z praveku, pamätná fara J. Fándlyho z 18. storočia a templársky kaštieľ z 15. storočia. Národnými pamiatkami sú aj kostoly, napríklad gotický zo 14. storočia v Zbehoch, renesančný zo 17. storočia v Čakajovciach. Kaštiele: renesančný-17. storočie v Nových Sadoch a barokový z 18. storočia v Hruboňove. V Jelšovciach je barokový kríž – 1776. V Čabe je baroková socha – 1773 a v Šuriankach socha sv. Jána Nepomuckého – 18. storočie. Najmladšou kultúrnou národnou pamiatkou je hrob dôstojníka s pamätníkom 1946 a pamätný dom mjr. Pavloviča s pamätnou tabuľou zo začiatku 20. storočia v Kapinciach.

Toľko aspoň v krátkosti predstavenie MAS OZ Mikroregión Radošinka.

Záverom by som Vám chcela oznámiť, že dňa 16.11.2009 bola podpísaná Zmluva medzi MAS OZ Mikroregión Radošinka a PPA /Pôdohospodárskou platobnou agentúrou/ a dňa 25.11.2009 bola podpísaná zmluva s NSK /Nitrianskym samosprávnym krajom/ o poskytnutí dotácie NFP /nenávratného finančného prostriedku/ pre MAS OZ Mikroregión Radošinka.

Zároveň Vám oznamujem, že začiatkom decembra 2009 vyšla na našej web stránke www.radosinka.sk Výzva o poskytnutie dotácie z NSK pre 2 opatrenia:
3.2.1. Základné služby pre hospodárstvo a obyvateľov vidieka

3.2.2. Obnova a rozvoj obcí
v rámci, ktorých si 11 obcí môže požiadať o dotáciu na menšie ihriská a parky v obciach.
Takisto v polovici decembra 2009 bude vyhlásená na našej web stránke www.radosinka.sk výzva na dotáciu zo zdrojov EPFRV pre 4 opatrenia:
3.2.1. Základné služby pre hospodárstvo a obyvateľov vidieka
3.2.2. Obnova a rozvoj obcí
3.3.1. A Odborné vzdelávanie a informovanie
3.3.1. B Odborné vzdelávanie a informovanie

Ešte raz Vám všetkým ďakujem za pomoc a želám Vám krásne vianočné sviatky a ešte krajší Nový rok 2010 a hlavne veľa úspechov vo všetkom.

Ing. Adriana Minárčinyová

V starých múroch Konventnej trinásť

Keď si človek uvedomí tieto slová, mohol by sa rozplývať, mohol by spievať a mohol by aj plakať. Mnohí z nás by takéto počínanie nazvali sentimentalitou. Kto však vstupoval na túto pôdu s posvätnou láskou k minulosti svojho národa, komu neprestal byť drahý tento kúsok pôdy – ten určite s pocitom bázne hladil bojazlivým pohľadom ošarpané šedivé múry pochmúrnej budovy, v ktorej zvedavú dušu ako prvé vítali slová: „Pokoj vám!“ A pamätná tabuľa volá v ústrety: „Tu, hľa, je celá naša minulosť, naše bolesti, naša sláva, náš pád i naše víťazstvo!“ Len nevravte, že vracať sa do minulosti znamená skostnatený konzervativizmus, že prisať sa celou smädnou dušou k jasným ideálom zašlých dôb bráni nám hľadieť dopredu, k hviezdam! Neoháňame sa posmechovanou frázou o starobylej a najistejšej učiteľke života – len tušíme vo všetkom obklopujúcom nás zmätku niečo pevného, istého. Cítime, že čas dávnych dôb, ktoré nás delia, neodtrhnú nás od jasných bodov minulosti – lebo žijeme jeden spoločný život – slovenský a evanjelický. Matej Bel, Ján Kollár, Ľudovít Štúr, Milan Štefánik, Martin Rázus.

Roky nás oddeľujú, hrob stojí medzi nami, spráchnivelé kosti hudú monotónnu pieseň zániku – zostávajú iba tie šedivé múry, tieto ošarpané steny, toto zádumčivé miesto, ktoré nás spája s nimi, čo zosnuli a žijú. Tu prijímame odkaz mŕtvych. Lebo: „Tu bývali a vzkriesenie národa pripravovali...!“

V dvojke, izbe Teologického domova na dverách starej skrine možno čítať vyrytý verš:

Pri Astorke na Konventnej
budova sa strmí,
čo náš národ soľou živnou
dve storočia kŕmi.
Predovšetkým dvojka na poschodí
zaslúži si úcty
bo pre cirkev i pre národ
vychovala tucty...

Keby to bol hodnoverný historický záznam, znamenalo by to, že naša „alma mater“ až plné dve storočia chŕli zo seba tucty mužov. Nuž ale prijmime ho ako taký, ktorý nám dal podnet k ďalšiemu skúmaniu a bádaniu. Podobne by sa našlo „palympsestov“ na všetkých dvierkach kredencov, skríň, stolíkov, okien ako „Zápisky z mŕtveho domu“, „Historický rok“, „jom adonaj“ atď. Zo všetkých fragmentov a úryvkov vysvitá však iba ešte väčší otáznik, ktorý núti našu zvedavosť zistiť si predsa presne údaje o týchto starých múroch.

Bolo by teda načim zohnať predovšetkým príslušnú literatúru a potom ísť do miestneho cirkevného archívu a vyhrabať odtiaľ všetky staré zápisnice, v ktorých by sa našli aj záznamy o projektoch, plánoch, rozpočtoch a smerniciach a nakoniec i o stavbe tejto budovy, v ktorej by sme sa aj my mali stať soľou živou pre cirkev a pre národ. Zo spomenutých zápisníc by sme sa dozvedeli nielen presný dátum postavenia, ale našli by sme záznamy aj o finančných obetiach, o darcoch, o pohnútkach – slovom všetko, všetko! A zišlo by sa nám všetko vedieť o týchto šedivých opukaných múroch, aby sme poznali históriu týchto stien, medzi ktorými žijeme, aby skutočne vedeli, v čom to vlastne bývame. Predbežne vieme iba toľko, že na rohu je vytesané aj meno pôvodcu nám tak milých slov:

„Stůj, noho, posvátná místa jsou, kamkoli kráčíš...“

Nie, nepripomínajme si všetky nasledujúce slová, lebo by sme sa dostali opäť do zádumčivej nálady. Vráťme sa radšej k svojej pôvodnej zvedavosti. Nemusíme však hneď bežať do archívu, lebo archivára p. prof. Steinackera i tak by sme asi veľmi ťažko našli doma, uspokojme sa zatiaľ s „Pamätnicou bratislavského zboru“, ktorú z príležitosti 150. výročia posvätenia starého chrámu napísal pán senior Dr. J.Adamiš. Tam sa v stručnosti dozvieme tie najpotrebnejšie údaje o bratislavskom ev. cirkevnom školstve od doby reformácie až do posledných čias.

Čítame: „Prvú školu postavila ev. cirkev v Bratislave r. 1656 za terajším jezuitským kostolom. Táto budova bola 18. Júla 1672 spolu s chrámom evanjelikom odobratá.

R. 1682 však bola škola znovu otvorená na Hummelovej ulici, odkiaľ

bola prenesená na Konventnú, kde je teraz cirkevná knižnica. Tu na Konventnej bol 5 rokov rektorom aj Matej Bel. Roku 1873 postavil zbor pre svoju školu na starom mieste novú budovu – na Konventnej ulici č. 15."

Je to tá budova, prejazdom ktorej sa vchádza do nemeckého ev. kostola z Jókaiho ulice. V prízemí tejto budovy by nám už spomínaný p. prof. Steinacker ukázal karcer bývalého ev. lýcea, ktoré bolo umiestnené vo vedľajšej budove až do r. 1856. Toho istého roku do novej vtedy budovy na Konventnú č. 13 – teda k nám. Budova Teologického domova ev.a.v. cirkvi na Slovensku postavená bola teda v r. 1856. O pätnásť rokov budeme môcť oslavovať 100 ročnú pamiatku jej postavenia – teda tie dve storočia sa scvrkli na necelých 85 rokov. Tak je to, keď sa básnici zamiešajú do remesla historikom.

Týmto poznatkom okradnutí sme o nejakú tú ilúziu, že možno spávame na posteli, ktorá slúžila za lôžko Štúrovi, Hurbanovi alebo autorovi Kocúrkova. Teda z celého radu mien, ktoré sú uvedené na pamätnej tabuli môžeme pripustiť, že tu bývali len tí, ktorí študovali po roku 1856, keď už Ľ. Štúr bol mŕtvy. A takýchto mien tam nájdeme dohromady iba 8. Teda slávna minulosť nášho národa rodila sa v školských laviciach vo vedľajšej budove, nie na Konventnej 13. Adamiš hovorí: „V tejto budove (t.j. Konventná 15) učili sa takmer všetci naši pozdejší dejatelia pôsobivší v polovici 19 storočia. Tu účinkoval Juraj Palkovič ako profesor slovenskej reči a literatúry od r. 1803 a ako jeho nástupca od r. 1835 Ľudovít Štúr, Hurban, Hodža, Palacký, Škultéty, Kollár a mnohí iní slovenskí mladíci sa tu v rámci v škole tejto utvorenej spoločnosti utvrdzovali v láske k svojeti a tak sa pripravovali k ťažkej borbe za národ."

My si ctíme minulosť, ale nezbožňujeme ju nejakou neprimeranou láskou a predsa ju máme vášnivo radi. Po 60. rokoch hasnú žiarivé svetlá v živote slov. ev. študujúcej mládeže. Naši chlapci sa mohli preslávіť už len tým, že boli prípadne vyhodení i z maďarských škôl a že horko – ťažko sa dostali za hranice bez nádeje že by niekedy mohli svojimi nazbieranými silami slúžiť svojmu rodu.

To sú kusé, povytŕhané úryvky z pochmúrnej glorioly, ktorou je opletená naša šedivá budova. Svetlá i tma sa rovnako režú do duše, radosti i žiale sú rovnakou mierou popriliepané na trhlinách týchto starších múrov. Nie, nepýtame sa, čo všetko by nám tie divoké kontrasty rozprávali – lebo to by znamenalo dotknúť sa nešetrnou rukou saiského obrazu. Tie čierne škvrny a žiariace svetlá by nám vrhli do očí pravdu a my by sme poznali, že stojíme na svätej zemi a tajomný Boží hlas nám káže zobuť si obuv ako Mojžiš pri horiacom

kríku, zakryť si oboma dlaňami oči, lebo svetlo neúprosnej pravdy by nám oslepovalo zrak.

Už nie tá pôda, nie tie múry, nie tá minulosť, ale to nadšenie, tá odhodlanosť a zápal za veľké veci národa v dobe, keď iba vyprahnutá púšť sa ozývala zo všetkých strán – viera a statočnosť, život pod zorným uhlom – veľa tvoriť, málo troviť. – a venuj sa národu celý a celkom to všetko reže, kričí, tne do živého každého, ktorého duša nie je zasypaná balastom nudy a všednosti. Keď nie v týchto múroch, tak vedľa! Keď nie vo vedľajšej budove, tak na Konventnej – ak ani v tejto ulici, tak v Bratislave oduševňovali sa, žili zápalistí mladíci, v ktorých siala sa pokorná túžba po Bohu s vášnivou láskou k národu, ktorého vodcom bol autor slov: Po tŕnistých príkrych cestách

Chodieval som, Bože milý,
Trudno po nich, ťažko prejsť,
Ty´s len dával, Pane sily.
K Tebe hľadí moje oko,
Že mi pridáš silu novú
Abych prešiel ešte tú púť
Kamenistú a vrchovú.

„Lebo v Bratislave nemožno myslieť Slovákovi, aby si vďačne nepripomínal všetky tieto zjavy, ktorými sa tiahne červená niť životných tradícií národa slovenského.“ Tak píše jeden z účastníkov hnutia roku merôsmeho – J.M.Hurban. A aký desný paradox, aký krvavý výkričník by to bol, keby sme o terajšej študentskej vysokoškolskej mládeži museli povedať:

„Teraz tvoja sláva v tôni skrytá leží,
tak sa časy menia, tak tento svet beží.“

Prestanem citovať, lebo možno niekoho i zunuje počúvať už toľko veršov pohromade – rád by som však dal na uváženie len dve otázky, ktoré sa týkajú iba nás evanjelických akademikov. Lebo ak my budeme mlčať, kamenie toto bude volať! Ak sa v nás neozve mohutný hlas čo priam volajúceho na púšti – tak nie sme hodní nazývať sa deťmi slávnych našich predkov. Ak si tu tie dve otázky nevyriešime kladným spôsobom, nie sme ani hodní pozrieť sa na všetky tie mená, ktorých rad je uvedený na rohu Konventnej trinásť. Po takej slávnej minulosti, na takom slávnom mieste, majúc za vzor takých slávnych predkov – my už nevystačíme iba s púhym nadšením, zápalom, vyriešiť svoj postoj k národu a musíme si byť na čistom, či naše evanjelické kresťanstvo ešte má čo zavolať do víru valiacich sa na nás udalostí, alebo sa má zbabelo skryť·

do svojich Písem a do svojej vedy, za katedry a múdro, takticky mlčať. Takéto počínanie nás ani najmenej nectí – nás – potomkov tej vrstvy národa, ktorá viedla v minulosti, ktorá dávala impulzy, ktorá riadila tep národa, hoci bola deptaná, prenasledovaná, týraná a umlčovaná. – Možno nebudú mnohí so mnou súhlasiť – ja pri tom všetkom označím naše chovanie vzhľadom na spomenuté dve otázky: - po stránke národnej za liknavú a neujasnenú neorientovanosť – a po stránke náboženssko – kresťanskej uvedomelosti za absolútnu nedôslednosť. My by sme boli náchylní skôr zlúčiť oba tieto problémy a pustili by sme sa radšej do falošného a papierového politikárenia. Svojimi rečami, zjazdami, prejavmi, robíme dojem nepodarenej politiky a nie vec vnútorného presvedčenia národného a hĺbku precíteného prežitého kresťanstva – toho Kristovho kresťanstva, ktorý položil život za nás. Toho kresťanstva, za ktoré bol upálený Hus, pre ktoré bol vyhnaný Komenský, pre ktoré umierali naši prešovskí martýri. Alebo súhlasíme, alebo nesúhlasíme so všetkým tým, čo sa deje proti zásadám kresťanstva. Reč naša musí byť áno, áno, nie, nie! Tak isto aj v národnom ohľade! Vedel by niekto z nás sformulovať svoj postoj k dnešnému virvaru extrémnych prúdov mocenského nacionalizmu? Bezradní sme, habkáme neisto z miesta na miesto, nevieme o sebe, či sme teplí alebo studení, či nás strhne násilie masy alebo si udržíme jasné presvedčenie bez toho, aby sme sa výslovne exponovali za ten ktorý politický svetonázor. Čakáme, kto by povstal z radov našich a povedal otvorene za všetkých, že sa staviame alebo za alebo proti. Keď niečo zamietame, náš postoj nesmie byť dvojzmyselný, ktorý by sa dal i tak i tak vykladať. Alebo je presvedčenie naše sväté a tak je hodno zaň i umrieť, alebo je slabé, nezmyselné a potom sa radšej pridajme k prúdu, ktorý nám dokázal, že sa mýlime. Tu kompromisov niet. Ak sa chceme jednať, ak chceme byť ani mastní ani slaní – potom si neprivlastňujme epiteton kvality národa, že sme potomkami družiny Štúrovej.

Nám treba nielen pracovať, nielen sa trápiť, nielen protivenstvá znášať – ale touto prácou sa musíme zapojiť do záujmov slovenského národa. Svojou prácou musíme dať výraz horúcej lásky k skalnatej pôde svojej slovenskej domoviny – a túto lásku musíme šíriť všade okolo seba. Lásku Štúrovu, Vajanského, Hviezdoslavovu, Rázusovu! Tak nám privolávajú staré múry Konventnej trinásť – ale i to, že sa nám treba nekompromisne postaviť za zásady toho kresťanstva, ktoré sa zmôže na vyslovenie svojho nesúhlasu, i keď niektoré zásady sme donútení akceptovať – lebo inak sa budeme hanbiť pred históriou. Tak ako múry tieto držia v sebe čistú pamiatku mohutného nebojácneho

svedectva našich predkov, tak ponesú ony i čierne škvrny našej bojazlivosti a nerozhodnej neujasnenosti. Nám nestačí byť iba púhymi napodobňovateľmi vzorov minulosti, lebo my pracujeme, vzhľadom k nim, za oveľa ľahších podmienok, ako pracovali oni. U nás horlivá práca musí byť samozrejmosťou – ale nám musí ísť predovšetkým o čistotu našich snáh a priezračnosť našich pevných ideálov náboženských i národných! Len tak si budeme môcť z plnej duše spievať pieseň pevca, meno ktorého je tiež vyryté na pamätnej doske Konventnej trinásť: Kto si stojí slovu, čo priam zhŕkne svet,
Komu nad statočnosť venca v nebi niet,
Koho dar nezvedie, hrozba neskloní,
Tomu moja pieseň slávou zazvoní.

Pavel Proksa – Kostolníkov

Pavel Proksa – Kostolníkov (k 90 ročnému životnému jubileu)

Narodil sa v období vzniku prvej demokratickej Československej republiky v Malom Záluží (Ujlačku). Na reálnom gymnáziu v Nitre maturoval v období jej zániku. Evanjelickú bohosloveckú fakultu v Bratislave absolvoval za Slovenského štátu. Aktívnu službu v Slovenskej evanjelickej cirkvi augsburgského vyznania vykonával v socialistickom Československu. Na dôchodku žije v Slovenskej republike. Ani v jednom z týchto štátnych zriadení nezaprel svoje presvedčenie, poslanie, nestratil svoju tvár.

Popri svojom svedomito a s láskou vykonávanom povolaní pastiera duší venoval sa aj literatúre, históriі, zbieraniu a spracovaniu ľudových piesní, porekadiel, zvykov. Časť z jeho tvorby patrí rodnému kraju. Miluje ho a rád sa sem vracia.

Esej „V starých múroch Konventnej trinásť“ napísal práve ako študent za Slovenského štátu. Ako sú tie slová aktuálne aj dnes.

Jubilanta pozdravujeme a prajeme mu veľa zdravia.

Miloslav Proksa

450. výročie založenia cirkevného zboru v Nových Sadoch

sme s Božou pomocou oslávili tak ako Pán Boh dal presne dňa 20. 9. 09. r. Pána Ježiša Krista, v 15. nedeľu po Svätej Trojici so začiatkom o 9:30hod. v chráme Božom. V laviciach nás všetkých čakal pripravený slávnostný Boho-

služobný program. Za organom v našom Ev. a. v. kostole hral, doprevádzal náš brat kantor, organista, dirigent a laický učiteľ v jednej osobe Juraj Štefánik. Úvodom v mene: Boha Otca i Syna i Ducha Svätého sa prihovorila sestra farárka Mgr. Marianna Jančušová a našich dôstojných a vzácnych hostí privítala i sestra dozorkyňa Mgr. Emília Kulíšková. Predspev nám prekrásne a bez jedinej chyby predspieval dôstojný brat biskup ZD Mgr. Milan Krivda z nášho Ev. a. v. spevníka p.č.: 605 „Vojdite plesajme." Prišiel na oficiálne pozvanie celého cirkevného zboru a navštívil nás i so svojou drahou manželkou a roztomilou dcérkou. S dejinami cirkevného zboru v Nových Sadoch nás v krátkych, stručných štyroch vstupoch previedli dvaja mladí ľudia z nášho cirkevného zboru, ktorí použili dve vzácne a jediné knižné publikácie brata seniora ThB. Andreja Kvasa: Dejiny ev. a. v. cirkevného zboru v Nových Sadoch (do roku 1918) a Mozaika novodobých dejín ev. a. v. cirkevného zboru v Nových Sadoch (od roku 1918). Obe knihy je možné zakúpiť u nás na farskom úrade. Výborne liturgovali svojimi dokonalými hlasmi, Pánom Bohom obdarované rodáčky z Nových Sadov: sestra farárka Mgr. Renáta Madzinová, r. Skovajsová a sestra kaplánka Mgr. Eva Mažárová. Slávnostný žalm spieval brat senior DNS Mgr. Ivan Eľko, ktorý sa i slávnostne, veľmi ľudsky ale i vhodne prihovoril po kázni brata biskupa ZD Mgr. Milana Krivdu. Brat senior prirovnal cirkevný zbor k duchovnej matke, ktorá vychová svoje deti a pošle ich do sveta, ale aj prijme cudzie a stáva sa adoptívnou matkou. Dôstojný brat biskup kázal na text Písma Svätého z 2 Korintským 3,4-11: „Takúto dôveru máme skrze Krista k Bohu. Niežeby sme boli schopní vymyslieť niečo sami od seba, už ako sami zo seba, ale naša schopnosť je z Boha. On nás uspôsobil, aby sme boli služobníkmi novej zmluvy, nie litery, ale Ducha. Lebo litera zabíja, ale Duch oživuje. Ak už služba smrti, literami do kameňa vyrytá, bola taká slávna, že synovia izraelskí nemohli hľadieť do tváre Mojžišovej pre jas jeho tváre, ktorý bol pominuteľný, akože by služba Ducha nebola omnoho slávnejšia? A keď už služba odsúdenia bola slávna, o čo slávnejšia je služba ospravedlnenia? Lebo aj to, čo bolo slávne, stráca slávu v porovnaní s touto prenesmiernou slávou. Veď keď je slávne, čo sa pominie, omnoho slávnejšie je, čo zostáva." Dôstojný brat biskup mal Pánom Bohom požehnanú, Ducha plnú kázeň Božieho slova, ktorá sa dotkla určite svojim obsahom každého veriaceho človeka, ktorý dobre a sústredene počúval. Citoval i výrok nášho reformátora Dr. Martina Luthera o všeobecnom kňazstve, že každá matka má byť v prvom rade zvestovateľka Božieho slova i Evanjelia vo svojej vlastnej domácnosti pre svoje deti

a každý otec má byť, podobne v prvom rade zvestovateľom Božieho slova i Evanjelia vo svojej vlastnej rodine, tiež aj pre svoje deti. Veľmi pekne zaznela i mládežnícka pieseň: „To je ten deň“ od našich školopovinných detí, ktoré ju s láskou, radosťou ale aj úsmevom v duši spievali pod vedením sestry farárky Mgr. Marianny Jančušovej. Báseň nádherne a precítene recitovala Martina Proksová z Malého Zálužia (fília Nových Sadov). Vypočuli sme si pozdravy hostí: brata rímskokatolíckej farnosti Mgr. Štefana Novanského, ekumenický, živý a novodobý pohľad, mladého intelektuála na Evanjelickú cirkev u nás. Ale i brata prof. Ing. Ivana Kneppu, DrSc., krásneho, rozvážneho, rozhľadeného, a veľaváženého vnuka po bratovi farárovi a dekanovi Ladislavovi Záthureckom, ktorého sa osobne dotkli slová Svätého Písma z knihy Kazateľa 1, 9v: „Čo bolo, bude zase, a čo sa dialo, bude sa opäť diať. Nič nového nieto pod slnkom“, ktoré nám zacitoval zo Svätého Písma. Nakoniec vraj do tretice všetko dobré nám Pán Boh doprial prítomnosťou najstaršieho hosťa brata farára pochádzajúceho z Nových Sadov Pavla Proksu, ktorý zanechal upravený nám samotným, našim terajším ale i tým, ktorí prídu po nich ako konfirmandi: „Remenček pre konfirmandov“ práve od už spomínaného brata dekana Ladislava Záthureckého pre Nové Sady - Kerť. Pri tejto príležitosti vystúpil aj Štvorhlasný Novosadský spevokol s piesňou pod vedením brata Juraja Štefánika: „Hospodin je môj Pastier“ od Kristíny Rojovej podľa žalmu 23., harm. J. Machajdáka. Bohoslužobnú časť sme ukončili v Božom chráme našou Hymnou: „Hrad prepevný.“ Na konci nášho programu nás čakalo krátke zamyslenie so Svätého Písma na text z Jána 3: 4-21. Ak sme si ho neprečítali pred Bohoslužbami, mnohí z nás si program vzali domov pre spomienku s tým, že si zamyslenie prečítajú doma a radi sa vrátia opäť k celému programu. Pri východe s Božieho chrámu sme rozdávali verš zo Svätého Písma, ktorý sa učíme v našich domácnostiach počas týždňa naspamäť: 1Jána 4, 10: “V tom je láska, že nie my sme milovali Boha, ale že On miloval nás a poslal svojho Syna ako obeť zmierenia za naše hriechy.“ Predávala sa kresťanská literatúra a rozdávali sa výborné, voňavé a čerstvé koláče, na ktoré nám všetkým tiekli slinky, dvomi našimi sestrami odetými v prekrásnych dobových ľudových krojoch. Po Bohoslužbách niektorých z nás čakal vynikajúci slávnostný obed s humornými spomienkami brata dekana Záthureckého, ktoré nám čítala sestra učiteľka Emília Rybová z Nových Sadov, najmladšia z rodiny brata farára Pavla Proksu. Nezabudnuteľné chvíle strávené pri Božom slove, modlitbách a piesňach, spomienkach ale i dejinách, ktoré sa odohrali sú ľudskými slovami

neopísateľné a úplne nemožné zachytiť, ešteže máme i kamery a všetko sme natáčali. Napriek tomu za všetko to požehnané, prekrásne a dobré čo sme zažili Pánu Bohu veľmi pekne a nesmierne ďakujeme. Vďaka patrí i všetkým, ktorí medzi nás prišli a v tento nedeľný deň odpočinku, opäť s vďakou na perách i v srdciach či svojich dušiach, strávili pri Božích nohách Pánových v Božom chráme so Svätým Duchom vospolok naplnení a zídení ako jedna veľká rodina.

Mgr. Marianna Jančušová, r. Maďarová, Ev. a. v. farárka v Nových Sadoch

100. výročie posvätenia rím. kat. farského kostola

V sobotu 24. októbra 2009 sme v našej farnosti oslávili sté výročie posvätenia kostola sv. Štefana Kráľa, ktorý koncom októbra 1909 posvätil ostrihomský pomocný biskup Dr. Medard Kohl.

Pri tejto príležitosti prijal pozvanie sláviť Eucharistiu v našej farnosti nitriansky biskup Mons. Viliam Judák. Bola to historicky prvá pastoračná návšteva nitrianskeho biskupa v našej farnosti, pretože po stáročia naša farnosť patrila do ostrihomskej, a neskôr do jej nástupnickej, trnavskej arcidiecézy.

Okrem pána biskupa prijali pozvanie aj kňazi, ktorí tu v minulosti pôsobili. Pán farár Ernest Švec, ktorý teraz pôsobí v Lúčnici nad Žitavou, pán farár Rudolf Pavlík, ktorého terajším pôsobiskom sú Oslany, pán farár Jozef Krištof pôsobiaci v Rišňovciach ako aj páter Ján Kováč, ktorý je v súčasnosti predstaveným rehole piaristov na Slovensku. Spolu s otcom biskupom koncelebrovali aj kňazi z okolitých farností Lužianskeho dekanátu na čele s pánom dekanom Petrom Brenkusom.

Naše liturgické zhromaždenie poctili aj zástupcovia cirkevného zboru Evanjelickej cirkvi a. v. v Nových Sadoch na čele s pani farárkou Mgr. Mariannou Jančušovou. Pozvanie prijal aj pán farár Dušan Hano, ktorý bol do roku 2007 farárom miestneho cirkevného zboru ECAV. Zastúpení boli aj predstavitelia všetkých obci, ktoré spolu tvoria našu farnosť.

Otec biskup vo svojom príhovore vyzval veriacich z Nových Sadov, Sily, Čabu a Malého Záluzia, aby sa nedelili podľa obcí, ale aby spolu tvorili jed-

nu duchovnú rodinu, a aby farský kostol vnímali ako svoj spoločný materský dom. Omšové texty boli vybrané z misála „Na výročie posvätenia chrámu“ a tiež biblické čítania z Lekcionára „Na slávnosť výročia posvätenia chrámu“, kde responzóriom ku krásnemu 84. žalmu sú slová Apokalypsy:
„Hľa, Boží stánok je medzi ľuďmi“ (Zjv 21,3).

Ešte raz chcem vysloviť srdečné poďakovanie všetkým, ktorí akýmkoľvek spôsobom prispeli k príprave a k dôstojnému priebehu tejto slávnosti.

Štefan Novanský

Spomienky na rodný kraj

Až odídeš v šíri kraj,
rodnú obec spomínaj,
tu si strávil žitia strasti,
ale i detské radosti.

Až odídeš v šíri kraj,
na matku si spomínaj,
vždy sa o vás postarala,
nezbednosti pretrpela.

Až odídeš v šíri kraj,
na otca si spomínaj,
veď on Tvoje práce strasti,
doviedol vždy do radosti.

Až odídeš v šíri kraj,
súrodencov spomínaj,
tu ste spolu rástli,
z rodičovskej lásky.

Až odídeš v šíri kraj,
na školu si spomínaj,
veď tie školské výtržnosti
robili i učiteľom starosti.

Učitelia – dobrí, milí
všetko s vami pretrpeli,
aby v rokoch dospelosti
dožili ste sa radosti.

Spomínaj na vrstovníkov,
čo ste spolu rástli,
radosti sa pominuli,
povinnosti rástli.

A keď svetom – rokmi unavený
navštív ten svoj rodný kraj,
Tvoja duša pookraje
spomienkami na nádeje.

Viliam Fuska

Tak plynie čas

Čas je veľmi, veľmi široký (ba až abstraktný) pojem. Čas z pohľadu života jednej generácie ľudí predstavuje iba nepatrný zlomok života z vývoja histórie ľudstva, ale i za túto dobu sa spôsob života veľmi zmenil. Popis spôsobu života a práce v tom ktorom období vytvára najlepší obraz pre porovnanie rozdielov

v živote minulej a súčasnej generácie.
Pokúsim sa opísať spôsob života a práce v našej obci tak, ako si ho ja pamätám, resp. si na túto dobu spomínam v rokoch 1930 až 1947, kedy som nastúpil na vojenskú prezenčnú službu. V tomto období bolo ešte súkromné vlastníctvo, tu som žil a podieľal sa na živote v obci tak, ako ostatní občania. Navyše v tejto obci som sa vyučil remeslu, do dielne chodili ľudia z celej obce, takže život v obci mi bol známy. Neopisujem spomínanie rodičov a ostatných ľudí, ktorí chodili ku nám do dielne. Isté je, že v opise sa môže prejaviť spôsob života v rodine, ale tomu sa snažím maximálne vyhnúť. Pravdou je i to, že každý na spôsob života a zmeny vývoja môže mať iný názor, alebo pohľad, ale pamätníkov z obdobia súkromného vlastníctva v minulosti žije už málo a celé dianie upadá do spomienok zabudnutia. Pokúsim sa stručne opísať spôsob života v obci, keď som tu trvale býval, ale i po skončení voj. prezenčnej služby (1949) som do obce pravidelne takmer týždenne dochádzal, ale i teraz, až na malé výnimky, chodím, takže spôsob života v minulosti a dnes sú mi pomerne známe. V spôsobe života v minulosti som sa vyhýbal menám jednotlivcov i rodín preto, aby som sa nedotkol ich súkromia.
Pre lepšie posúdenie života som previedol opísanie podľa ročných období.
JESEŇ
Jesenné práce sa pri zbere úrody odlišovali od súčasnej technológie zberu. Oranie a sejba sa v zásade nelíšili od súčasnosti, až na to, že tieto práce sa prevádzali na koňoch (kravách) a vyžadovali si vysokú fyzickú námahu.
Zber zemiakov sa prevádzal podobne ako v súčasnej dobe v záhradách. Zber kukurice sa prevádzal dvoma spôsobmi. 1. spôsob: Kukuričné klasy sa vylámali aj so šupami, odviezli sa do šopy, alebo stodoly, tam sa večer šúpavali, pričom sa ponechávali na klase 2 -3 listy, ktoré sa vyvrátili smerom nahor od klasu a potom sa klasy viazali do viazaníc (pomocou 2 stočených listov proti sebe do lanka, ktoré boli veľmi silné) a dávali sa na žrde. Klasy sa potom podľa potreby otrhávali, zrno z nich sa olupovalo (moržovalo) na moržovákoch a spotrebovávalo priamo celé (husi, kačice, sliepky) alebo sa pre spotrebu zomlelo (zošrotovalo) pre ošípané, kone. 2. spôsob: Kukurica sa pri zbere šúpala a vylamovala priamo na koreni, ošúpaná sa odvážala domov a uskladňovala v sušiarňach. Potom sa postupne spracovávala tak, ako v 1. prípade. Kôrovie sa vytínalo ručne, viazalo do snopov, ukladalo do kôp a odvážalo domov. Používalo sa na kŕmenie dobytka.
Po zbere zemiakov, kukurice a ďatelín sa prevádzala orba týchto plôch, prí-

prava a sejba ozimín (pšenice a raži).

Zber repy bol časovo náročný a fyzicky namáhavý. Každý koreň sa podvažoval rýľom, alebo kopálom (išiel ľahšie do zeme). Repa sa potom ručne vyťahovala zo zeme, vytriasala od zeminy, dávala sa na kôpky, potom sa horná časť odsekávala i s listami a dávala do kôpok (hroblíkov). Do 1. hroblíku sa dávali 4 kôpky, repa v hroblíku sa zakrývala osekanými listami, aby vysychaním nevznikali nadmerné straty. Po vykopaní sa repa odvážala na vozoch na železničnú stanicu do Nových Sadov alebo Kapiniec. Ostatné okraje s listami sa silážovali na krmivo pre dobytok.

So zväčšovaním plôch pestovania cukrovej repy sa pestovatelia usilovali túto prácu skrátiť a uľahčiť. Tak v roku 1942 a ďalších rokoch si nechávali k pluhom vyrábať podoravače cukrovej repy. Z pluhu odmontovali hlavu s plužným železom a namontovali na pluh podoravač a spojili s kolesami, ktoré boli súčasťou pluhu. Toto ťahal kôň. Hĺbka podorávania sa regulovala podľa veľkosti cukrovky presne tak, ako sa regulovala hĺbka orby. Repa sa už potom len vytriasala a hádzala na kôpky pre osekávanie. Bolo to obrovské urýchlenie a zľahčenie prác s minimálnymi nákladmi. V posledných rokoch sme však videli i priemyselne vyrábané podoravače repy, ktoré slúžili iba tomuto účelu. Ako posledná jesenná práce bola prevádzaná hlboká orba pre sejbu na jar.

Varenie lekvárov. V tomto období sa pestovalo veľa sliviek (nebola rozšírená choroba šárka), z ktorých sa tradične varil lekvár a v rokoch, keď bola nadmerná úroda sa pálila i slivovica. Lekvár sa tradične varil skoro v každej rodine a často ľudia, ktorí nemali vlastné slivky, si ich kupovali. Varenie sa prevádzalo vo veľkých varných debnách (asi 80 cm x 1 m). Boky varnej debne boli z ohobľovaných dosiek, spodok bol z plechu. Konce strán boli ohnuté a upevnené tak, aby slivková šťava z nich nevytiekla. Varná doska bola na murovanom podstavci, v ktorom sa kúrilo drevom. Lekvár sa miešal veslom zhotoveným len na tento účel. Varenie sa neprerušovalo a varilo sa dovtedy, kým lekvár nebol uvarený (dostatočne hustý). Vôňa pri varení lekváru sa šírila ďaleko (hovorilo sa, že ho cítiť u tretích susedov). V domácnostiach, kde boli dievčatá, chodievali chalani miešať lekvár často do hlbokej noci – bolo veselo. Kontrola však bola veľmi prísna, aby lekvár neprihorel. V posledných rokoch sa už varil lekvár v smaltovaných kotloch. Práca nepotrebovala takú veľkú prípravu a prebiehala rýchlejšie. Funkčná časť vesla mala tvar dna kotla, aby sa lekvár dobre premiešal a neprihorel.

Vinohradníctvo. V minulosti dosť veľa ľudí pestovalo pre vlastnú potrebu

vinič. Dorábanie vína i pre vlastnú potrebu bolo limitované, kontrolované finančným úradom a prekročenie stanoveného limitu bolo vysoko spoplatňované. Spôsob pestovania viniča sa neodlišoval od súčasného pestovania v záhradách, preto sa o ňom nezmieňujem. Uvediem len niektoré názvy chotárov, kde sa vinič pestoval: Na dolinách, Horné vinohrady, Nad pískovnicou, Za luhom atď. Takmer každý pestovateľ mal postavenú búdu, kde sa skryl pri nepriaznivom počasí a v čase dozrievania hrozna, keď sa vinohrad strážil v noci, tu i prespával. Búdy boli zhotovené veľmi dômyselne, z drevenej konštrukcie, pokryté, opletené silnou vrstvou rečnej otepi tak, že ju nepoškodili silné vetry a nepremokli ani pri veľkých dažďoch.

ZIMA

Zimné obdobie bolo iba zdanlivo obdobím pokoja, ale činnosť ľudí sa nezastavila. Majetnejší ľudia majúci v gazdovstve kone ich prekúvali z tupých (letných) podkov na ostré (proti šmýkaniu na zľadovených a uvezených šmykľavých cestách). Ostré podkovy boli opatrené štyrmi výmennými ostrými tvarovými protišmykovými skrutkami (šturnami). Používali sa dva druhy šturní: tupé a ostré. Ak neboli cesty zľadovené a klzké, používali sa spravidla tupé, alebo opotrebené ostré šturne, v prípade poľadovice sa šturne vymieňali za nové, ostré. Na vnútornej strane podkovy sa zadná šturna nechávala tupá, aby si kone pri zašliapnutí neporanili nohy. V stajni (maštali) ak sa na koňoch nerobili, vymieňali sa ostré šturne za tupé.

V zime ak boli cesty zamrznuté sa na polia, vzdialenejšie od dediny, vyvážal hnoj, ktorý sa dával na jednu hromadu (šanec), aby do jari nevymrzol. Niektorí majitelia pri veľkej snehovej nádielke používali na zimné práce sane. Poznamenávam, že všetky zimné poľnohospodárske práce sa prevádzali na koňoch a tak skoro denne bolo počuť hrkot vozov, čo bolo typickou známkou, že život sa tu ani v zime nezastavil.

Medzi pravidelné zimné práce patrila príprava krmiva pre dobytok, hydinu a ošípané. V dlhých zimných večeroch sa prevádzalo drápanie peria a pradenie nití z konopných vlákien, z ktorých sa tkalo plátno. Z plátna sa šili v zimnom období vrecia, plachty, uteráky a iné veci potrebné v poľnohospodárstve, či v domácnosti. V zimnom období si roľníci nechávali opravovať poškodené, alebo otupené náradie: pluhy, brány, sejačky, vozy, ale i vyrobiť nové. Išlo o väčší rozsah prác. Menšie opravy sa prevádzali v priebehu roka.

Významnou činnosťou v zimnom období bola výroba vysokokvalitných tradičných výrobkov (údeného mäsa, slaniny, klobás, jaterníc, tlačeniek, masti)

s dlhou dobou trvanlivosti tzv. zabíjačky ošípaných. Je možné uviesť (až na malé výnimky), že zabíjačky sa prevádzali v každej domácnosti.
Naša obec bola poľnohospodárska, čo sa prejavovalo i v obývaných domoch. Domy boli stavané s príslušnou hospodárskou časťou: stajňa (maštaľ), ošíparňa (chliev), kurín a podobne. Podľa veľkosti majetku sa majiteľ rozhodol o spôsobe hospodárenia, obrábania pôdy koňmi alebo kravami. Kone sa používali výlučne na obrábanie poľnohospodárskej pôdy, menej majetní poľnohospodári používali pre obrábanie kravy a súčasne i na mlieko.
Všetky práce si ľudia v domácnosti prevádzali samy. Bolo však niekoľko rodín, ktoré pre zvládnutie prác trvalo zamestnávali cudzieho pracovníka (sluhu). V každej rodine sa chovali ošípané a hydina (husi, sliepky, kačice....) pre svoju potrebu, ale i na predaj. V čase II. svetovej vojny, keď bol zavedený prídelový vyživovací systém (ak vlastnil určitú výmeru poľnohospodárskej pôdy), boli tieto rodiny vedené ako samozásobitelia. To však platilo len pre chlebové obilie, krmoviny, mäso a pod., neplatilo to pre cukor, soľ, ocot a iné potraviny.

(pokračovanie v budúcom čísle)

Viliam Fuska

Len tak mimochodom...

Dodo má teda tú kozu opäť doma! Ulica prežívala doslova muky, či sa s ňou vráti domov, alebo nie. Zlé jazyky tvrdili, že ju predal, dobré ale na druhej strane verili, že nie. Napokon sa všetko vyjasnilo - kozička síce odkráčala na vohľady, ale kapinskému capkovi akosi nevoňala. A tak sa milá kozička vrátila späť do Ujlačku na popisné číslo 141.
„Capisko jeden, keď som sa mu nepáčila, tak veru neviem, aké má predstavy o inteligentnej dáme z Ujlačku. Asi nevie, čo je dobré...“, akoby vŕtalo v hlave našej milej Líze. Keď nebol jeden, bude teda druhý, nenecháme to veru len tak. Trochu sa už síce ochladilo, avšak z horúcich citov našej milej kozy Lízy to veru neubralo. Seno síce vonia stále rovnako a je ho tam neúrekom, aj gazda sa o kozičku príkladne stará, no ale biologické hodiny nepustia. Veru nie. Naša milá Líza sa už definitívne vystrábila z nečakaného útoku strážcu domu, ktorému nastal v hlave nečakaný skrat, avšak jej maličkej už nepomohol nik. A hrdí holúbkovia na streche sa nevšednému divadlu so zatajeným dychom len potichučky prizerali. Aj by vari zasiahli, ale ako? Vystrihnutý kúsok z ujlačskej omaľovánky dýcha ostrým podvečerným ozónom a navlas je podobný holej skutočnosti.
Len tak mimochodom - v tom je tá nádhera vecí živých...

Peter Buček, Malé Zálužie 140

Ďakujem, že Vás mám

Blížil sa sviatok sv. Michala a my sme chystali, tak, ako každý rok, oberačky. Pobehovala som hore - dolu po dome a po komore. Jeden rýchly krok sa mi však stal osudným. Pod nohami sa mi posunula doska, prekrývajúca otvor do pivnice a ja som sa, s doskou pod pazuchou, prepadla do pivnice medzi železné schody a betónovú stenu. Dobitá, ubolená, som sa ako-tak vyplazila von. Vedela som, že v dome nie je nikto. Na verande som čakala a verila, že ma niekto uvidí a príde na pomoc, pretože som nevládala ani zakričať. Našťastie, pred dom vyšla Milka Strihová aj sused Dodo Bila, idúci k nám aj s mojím manželom.

Zbadali ma a okamžite zalarmovali pohotovosť, Milka ma prikryla dekou, lebo mi od šoku drkotali zuby, vyzúvala a ošetrovala opúchajúcu nohu. Všetci sa starali a snažili sa urobiť čokoľvek, čo by mi pomohlo prekonať, alebo aspoň zmierniť bolesť. A takto pokračovali aj po mojom návrate z nemocnice.

Sused Dodo (je to pán Jozef Bila, ale dovoľte mi písať o ňom tak, ako ho bežne oslovujeme) mi každé ráno nosil čerstvo nadojené kozie mlieko. Práve vďaka nemu sa mi kosť hojila veľmi dobre.

Milka Strihová s jej Maťom ma hýčkali nielen sladkými aj slanými dobrotami, ale aj častými návštevami, prinášajúcimi dobrú pohodu. Každý, aj pani Pavlínka Masarovičová, ďalšia suseda, pani Pisková, si napriek svojim povinnostiam našli čas a prišli na kus reči. Bolo to úžasné. Napriek zlomenej nohe a doráňanému telu, ktoré v tých spoločných chvíľach prestávali bolieť, to bolo pre mňa nádherné radostné obdobie.

Rada by som sa preto aj takto poďakovala predovšetkým mojim susedom Strihovcom, pánovi Jozefovi Bilovi (Dodovi) a samozrejme aj pani Masarovičovej a Piskovej nielen za okamžitú a nezištnú pomoc, ale aj za opateru a účasť. Avšak aj ostatným z nášho dolného konca za riečkou Radošinkou. Pristavovali sa, prehodili zopár povzbudivých slov. Je úžasné vedieť, že nech sa človeku stane čokoľvek, tak má okolo seba skvelých ľudí, ktorí sú pri ňom vždy, keď mu je dobre, ale predovšetkým vždy, keď potrebuje ich pomoc.

Aj preto sa teším na deň, keď sa môj prechodný pobyt v Malom Záluží zmení na trvalý. Ďakujem všetkým, pretože len tam, kde fungujú dobré, žičlivé a úprimné susedské vzťahy, môže byť človek naozaj šťastný a spokojný.

Alena Bučeková,
Malé Zálužie 140

Kuchárske okienko

Nakladaná cukrová repa

Očistenú cukrovú repu uvaríme. Uvarenú ju nakrájame na menšie kocky. Uvaríme nálev: obyčajnú vodu rozvaríme, do vody pridáme veľa rasce (kmínu), octu, podľa toho ako to chceme mať kyslé, a týmto nálevom repu zalejeme. Voda v repe zostane taká ťahavá, na druhý alebo tretí deň sa môže jesť. Jedlo sa to obyčajne s k pečenému mäsu.

Lokše s cukrovou repou

Potrebujeme hladkú múku, nastrúhané varené zemiaky, soľ a k tomu nastrúhať trochu cukrovej repy. Lokše upiecť, pomastiť bravčovou masťou a sú hotové.

Domáci „hnilý“ tvaroh

Potrebujeme asi ½ kg tvarohu, ¼ kg masla, korenie, soľ, trochu rasce, mletú sladkú a štipľavú papriku. Všetko dobre vymiesime a naložíme do hlineného kozáčka. Dôležité je dobre natlačiť. Na vrch dáme orechové listy a odložíme asi na jeden týždeň, aby tvaroh dozrel. Tvaroh sa používal na varenie demikátu. Demikát sa varieval obyčajne na raňajky (frištuk).

(Pokračovanie v budúcom čísle)

Dobrú chuť praje Jolana Vargová

Jeseň je bohatá, listy má zo zlata....

Aj takto sa prejavuje jeseň. Jej bohatstvo – úrodu, jej najkrajšie plody sa rozhodla Jednota dôchodcov v Malom Záluží ukázať na výstave, ktorá sa uskutočnila dňa 11.10.2009 v sále kultúrneho domu.

Exponáty boli dopestované občanmi našej obce. Výstavu obohatilo 18 vystavovateľov, hoci vieme, že v obci je viac šikovných záhradkárov. Tu musíme pochváliť najmä našich spoluobčanov - chalupárov, ktorí nás prekvapili zaujímavými druhmi zeleniny a kvetov, hoci sa týmto prácam venujú len cez víkendy. Výstavu navštívilo 49 návštevníkov. Čakali sme aj väčšiu návštevnosť. Najmä medzi podpismi na prezenčnej listine chýbali aj podpisy poslancov našej obce.

Výbor Jednoty dôchodcov

„Nevesta predaná Kubovi“

Foto: Boris Zábražný

V sobotu 21. novembra 2009 o 15.oo hodine sa v sále kultúrneho domu predstavilo ochotnícke divadlo Na kolene z Častej hrou „Nevesta predaná Kubovi“, ktorú napísal Stanislav Štepka. Už po druhýkrát sa zaskveli vynikajúcou hrou, ktorá bola plná humoru, nápaditej scény a kostýmov. Bolo zaujímavé sledovať skvelé výkony hercov, najmä hlavného predstaviteľa Kuba. Diváci boli nadšení a skvelo sa bavili. O dobrú atmosféru sa postaral aj detský folklórny súbor Pelikánik z Nových Sadov, ktorý nás obohacuje tradičnými ľudovými piesňami.

Je dobré, že sa každoročne koná v obci divadelné predstavenie. Tradície z minulosti, kedy bola kultúra v našej obci bohatá, tak stále pretrvávajú.

Vďaka patrí aj všetkým občanom, ktorí si našli čas a chuť toto podujatie pripraviť.

redakcia

Mikuláš

Tento rok k nám znovu zavítal Mikuláš v sprievode čerta a anjela. Prišiel z ďaleka a veľmi ho potešili šikovné a dobré deti. Pretože celý rok poslúchali, Mikuláš im priniesol sladkú odmenu. Nechýbali ani deti z folklórneho súboru Pelikánik, ktorý tiež ukázali Mikulášovi ako vedia spievať a tancovať. Tešíme sa na neho opäť o rok.

Ďakujeme občanom a sponzorom - miestnym podnikateľom: Potraviny – Kopečná, Pohostinstvo Flamengo – pán Oťapka, Novafenz s. r. o, pán Ivan Ingeli – včelár a Jednota dôchodcov.

redakcia

Knižné novinky

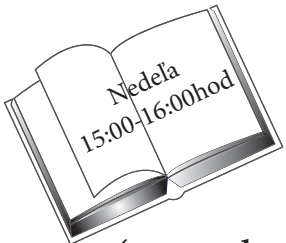

Odborná literatúra:

Trevor Weston – Atlas ľudského tela (o stavbe ľudského tela, vyše 250 anatomických termínov)

Beletria:

Ľubo Dobrovoda – Ja malkáč (humorné zážitky z autorovho detstva)

Sandra Brownová – Zakázaná láska (vášnivá láska študentky k učiteľovi)

Maxim E. Matkin – Miluj ma ironicky (kniha odkrýva tajomstvá mužsko–

ženskej komunikácie, ako sa nestratiť v džungli vzťahov)
Fern Michaelsová – Neskoré kvety (kniha o osude človeka, priateľstve a dávnej láske)
Jude Deverauxová – Prvý dojem (ne) klame (odhaľovanie tajomstva staroby-lého vidieckeho sídla)
Eva Urbaníková – Všetko alebo nič (kniha o moderných vzťahoch, trpkej láske a ženskej duši)
Jana Chmelová – Vždy sa vráť (príbeh plný vášne a nečakaných udalostí)
Helena Boková – Len hory nesklamú (príbeh o sile skutočnej lásky)
Marta Fartelová – Vo víre života (láska mladej umelkyne k vysokoškolskému profesorovi)
Detská literatúra:
Prečo ako? – viac než 400 otázok a odpovedí na preverenie našich znalostí
Jacqueline Wilsonová – Lekcie lásky (príbeh školáčky Prue, ktorá si ťažko zvyká v novej škole)
Periodiká: Historická revue, Záhradkár

Zároveň ďakujem všetkým občanom, ktorí darovali do knižnice knihy a tým obohatili knižničný fond.

Zuzana Plesníková,
knihovníčka

Spoločenská rubrika – rok 2009

Zomreli:

Ing. Michal Zedník – 86 rokov
Ján Bachar – 86 rokov
Ján Valko – 58 rokov
Ing. Miroslav Proksa – 60 rokov
Gabriel Bila – 59 rokov

Narodili sa:

Petronela Novotná – č.d. 167

Uzavreli manželstvo:

Marián Ševčík a Petra Perinová – č. d. 150
Libor Varga a Jana Legnavská – č. d. 6

Prisťahovali sa:

Libor Varga – č. d. 6
Marek Čeliga, Zuzana Minarčíková – č. d. 90
Peter Novotný, Daniela Čeligová – č. d. 167
Jana Fábryová, rod. Poláková- č.d. 126
Róbert Fábry – č.d. 126
Marián Fuska – č.d. 168
Mgr. Zuzana Fusková, rod. Čergeťová – č.d. 168
Róbert Szombath – č.d. 169

Jubilanti v roku 2009:

Anna Rizeková-85 rokov, č.d. 10
Pavlína Vnuková-80 rokov, č.d. 11
Štefan Zmeko-75 rokov, č.d. 57
Katarína Macová-80 rokov, č.d. 59
Mária Líšková-80 rokov, č.d. 67
Anna Foltínová-89 rokov, č.d. 74
Zuzana Plesníková-94 rokov, č.d. 77
Štefan Zmeko-85 rokov, č.d. 83
Mária Zedníková-80 rokov, č.d. 89
Anna Martáková-75 rokov, č.d. 94
Emil Virág-70 rokov, č.d. 128
Zuzana Rizeková-85 rokov, č.d. 131

Redakcia praje všetkým jubilantom veľa zdravia, šťastia a lásky do ďalšieho života.

Pamätná izba

Pamätná izba sa nachádza na prvom poschodí KD a v súčasnosti sa reinštaluje. V prípade záujmu občanov alebo ich hostí, ju môžu navštíviť v čase úradných hodín obecného úradu.

Oznamy

Trvalý pobyt žiaka ZŠ

Už roky sa stretávame s problémom pri evidencií žiakov našej školy pri nahlasovaní trvalého pobytu žiaka.

Čo je trvalý pobyt?
Trvalý pobyt je pobyt občana spravidla v mieste jeho stáleho bydliska na území Slovenskej republiky. Občan môže mať v tom istom čase iba jeden trvalý pobyt a na jednom mieste. Miestom trvalého pobytu dieťaťa je miesto trvalého pobytu jeho matky.

Podľa trvalého pobytu žiaka
- sa určuje miesto plnenia povinnej školskej dochádzky,
- škola musí vytvárať register žiakov, v ktorom sa uvádza trvalé bydlisko a bydlisko odkiaľ žiak dochádza do školy,
- na úhradu cestovných nákladov na dopravu majú nárok len žiaci s trvalým pobytom v školskom obvode spádovej školy.

Naša škola je spádovou školou pre školský obvod pre deti s trvalým pobytom v obciach Nové Sady, Čab, Malé Záluzie, Kapince a Šurianky pre deti od 5. triedy. Riaditeľ spádovej školy je povinný prednostne prijať na plnenie povinnej školskej dochádzky žiakov, ktorí majú miesto trvalého pobytu v školskom obvode spádovej školy.

Zákonný zástupca je povinný pri zápise a pri zmenách počas školskej dochádzky uviesť tieto údaje:

- meno a priezvisko, dátum narodenia, rodné číslo, miesto narodenia, národnosť, štátne občianstvo, trvalé bydlisko dieťaťa,
- meno a priezvisko rodiča, adresu zamestnávateľa, trvalé bydlisko zákonných zástupcov.

EKO-ZŠ s MŠ Nové Sady

Zberné suroviny - Fence & Garden, s.r.o.

Podnik sa nachádza v priestoroch PD Devio Nové Sady.
Malé Záluzie

Kontakt
- 0911/407030

Otváracie hodiny
Sobota 08.00 - 13.00

Vykupuje sa:
- železo a plech (konštrukcie, stĺpy, konzervy , roxory.....)
- farebné kovy(meď, hliník, mosadz, bronz)

Nevykupuje sa:
- zberový papier(noviny, časopisy, knihy, katalógy, letáky)
- biele a farebné sklo(poháre, PET-fľaše, skleníkové sklo..)
- plastový odpad(všetko, čo je z fólie - obalové fólie)
- auto sklá
- auto plasty
- plastové fľaše
- sklo pretkávané oceľovým drôtom
- pneumatiky
- chladničky
- káble

Pohrebná služba TURANOVIČ, Nitra – 0905 948 812
Objednanie stravy: firma Ďurík, Ludanice: 038 531 97 71, mobil 0903 439 796
Elektrárne – poruchová služba – 0800 111 567
služby zákazníkom – 0850 111 555
Plynárne – poruchová služba – 0455 1123 08, 0455 1123 09
zákaznícka linka – 0850 11 13 63

Každý štvrtok od 11.45 do 12.20 prichádza pojazdná predajňa mäsa a mäsových výrobkov.

Internetová stránka obce: www.malezaluzie.sk

Termíny odvozu komunálneho odpadu na rok 2010: 20.1; 17.2; 17.3; 14.4; 12.5; 9.6; 7.7; 4.8; 1.9; 29.9; 27.10; 24.11; 22.12

Termíny odvozu separovaného zberu na rok 2010: 6.1; 3.2; 3.3; 31.3; 28.4;26.5; 23.6;21.7;18.8;15.9;13.10;10.11;8.12

Obecný úrad - úradné hodiny:

Viera Predanocyová

Pondelok	07.30 - 12.30	14.00 - 15.30
Utorok	07.30 - 12.30	14.00 - 15.30
Streda	07.30 - 12.30	14.00 - 16.30
Štvrtok	07.30 - 12.30	14.00 - 15.30
Piatok	07.30 - 12.30	

Margita Tabačeková

- Párny týždeň

Utorok	07.30 - 12.00	13.00 - 15.00
Štvrtok	07.30 - 12.00	13.00 - 15.00

- Nepárny týždeň

Pondelok	07.30 - 12.00	13.00 - 15.00
Streda	07.30 - 12.00	13.00 - 15.00
Piatok	07.30 - 12.00	

Kontakt

Telefon: 037 / 7894061
E-mail: oumalezaluzie@gmail.com

redakcia

Ďakujeme všetkým prispievateľom Občasníka.

Redakcia: Zuzana Plesníková, Viera Predanocyová
Grafická úprava: Zuzana Krajčovičová

Nepredajné!